मानः" भाग० ७।४।११ "कोश(ष)स्कं कोशशारः" श्रीधरः

कोश(ष)स्थ पु० कोशे(षे)तिष्ठति स्था-क ७त० । सुश्रुतोक्ते शङ्खादिके जन्तुभेदे । "आनूपवर्गस्तु पञ्चविधः" इत्युपक्रम्य कोशस्था इत्युद्दिश्य "शङ्ख शङ्खनख शुक्तिशम्बूकभल्लूकप्रभृतयः कोशस्थाः पादिनश्च" इत्युक्त्वा कूर्म्मादींश्चोक्त्वा तन्मांसगुणाउक्ता यथा "शङ्खकूर्म्मादयः स्वादुरसगन्धा मरुज्जुदः । शीताः स्निग्धा हिताः पित्ते वर्चस्याः श्लेष्मवर्द्धनाः"

कोशा(षा)गार न० ६त० । धनागारे (खाजनाघर) "कोशागारमायुधागारमश्वशालां हस्तिशालाञ्च क्रुद्धः" भा० व० १९७ कोश(ष)गृहादयोऽप्यत्र न० [कड़.) लुपनेदे हारा०

कोशा(षा)ङ्ग न० कोशः(षः)इवाङ्गमस्य । बङ्गमूले इत्कटौ (ओ-

कोशा(षा)तक पु० कोश(ष)मतति अत-कु । १कठे वेदशाखाभेदे २पटोल्याम् घोषके (तरुइ) (झीङा) ख्याते शाकभेदे स्त्री मेदि० गौरा० ङीष् । भावप्र० इयं राजसेव्यत्वात् महत्त्वाद्वा राजोपपदा निर्द्दिष्टा "धामार्गवः पीतपुष्पा जालिनी क्षतवेधना । राजकोशातकी चेति तथोक्ता राजिमत्फला । राजकोशातकी शीता मधुरा कफवातला । पित्तघ्नी दीपनी श्वासज्वरकासक्लमिप्रणुत्" "कोशातकीवल्लिभवाऽप्यपक्वाश्लक्ष्णे युक्ताः सुष्टतेन संस्कृताः । सम्भर्जिताः सैन्धवहिङ्गुसाधिते तैलेऽतिरुच्या बहुपुष्टिदायकाः" तस्याःफलम् अण् हरीतक्या० लुप् । तत्फले स्त्री "कोशातकीप्रभृतयो लुच्छकान्तिभिः" म. घः

कोशा(षा)स्र पु० को(शे)षे आस्र इव । १फलप्रधानवृक्षभेदे (कोशान) "कोशाम्रः कुष्ठशोथास्रपित्तव्रणकफापहः । तत्फलं स्वादि वातघ्नमस्रोष्णं गुरु पित्तलम् । पक्वं तु दीपनं रुच्यं लघूष्णं कफवातहृत्" भावप्र० । (केओड) २फलवृक्षे राजवल्लभः

कोशि(षि)न् त्रि० कोश(ष)+अस्त्यर्थे इनि । १कोश(ष)युक्ते आमोपपदकोशी तु सुश्रुतोक्ते कर्णनन्धनजे रोगभेदे "बद्धमात्रस्तु यः कर्णं सहसैवाभिवर्द्धयेत् । आमकोशी समाख्यातः क्षिप्रमेव विसूच्यते" । २आम्रवृक्षे पु० शब्दमाला ।

कोशि(षि)ला स्त्री कोश+अस्त्यर्थे पिच्छादित्वाद् इलच् । सुद्गपर्ण्याम् राजनि०

कोशी(षी) स्त्री कुश-(कुष) अच् गौरा० ङीष् । १चर्म्मपादुकायाम् २धान्याद्यप्रभागे च (गुङ्गा) हेम०

कोश्य(ष्य) त्रि० कोशे हृदयकोशे(षे)भवः यत् । हृदयकोशमांसपिण्डे "शिङ्घानि कोश्याभ्याम्" यजु० ३९२८ "कौश्याभ्यां हृदयस्य मांसपिण्डाभ्याम्" वेददी०

कोष पु०न० । कुष-घञादि० अच् । १कोशशब्दार्थे कोशशब्दे विवृतिः । २ऋषिभेदे । "अथोह कोषा धावयन्तः शत० ब्रा० १०।५।५।८ "कोषानाम ऋषयः" भा० ।

कोषक पु० कोष-स्वार्थे क । अण्डकोषे शब्दर०

कोषला स्त्री० कोष-अजच् । अयोध्यायां पुर्य्यां शब्दरत्ना०

कोष्ठ पु० कुष-घञ् । १गृहमध्ये, २उदरमध्ये, ३धान्यादिस्थापने ४कन्दूले च (कुठी) ५आर्त्तीषे त्रि० मेदि० "स्थानान्यामाग्निपक्वानां मूत्रस्य रुधिरस्य च । हृदण्डुकः पुष्पुषश्च कोष्ठइत्यभिधीयते" ६सुश्रुतोक्ते आमाग्निपक्वमूत्ररुधिरस्थाने "प्रवाहिका शिरःशूलं कोष्ठशूलञ्च दारुणम्" "चले दोषे मृदौ कोष्ठे नेच्छेतात्र बलं नृणाम्" सुश्रु० "भुक्तं भुक्तमिदः कोष्ठे कथमन्नं विपच्यते" भा० आश्र० ५७श्लो० "पतिं भार्य्योपतिष्ठेत ध्यायेत् कोष्ठगतं यथा" भा० भी० ६।१८। ५२ । अकथहादिचक्रचतुःशार्ङ्गस्वरेखाचतुष्कान्विते ७स्थानभेदे अकथहशब्दे ३८पृ० उदा० । ८पदे स्थानमात्रे "पञ्चारामं नवद्वारमेकपालं त्रिकोष्ठकम् । यत् पञ्चविषयम् चेलं पञ्चप्रज्ञानिस्त्रीधरम् । पञ्चेन्द्रियार्था आरामा द्वारः प्राणा नव प्रभो! । तेजोऽवन्नानि कोष्ठानि कुक्षिनिन्द्रियसंग्रहः । विषयस्तु क्रियाशक्तिर्भूतप्रकृतिरव्यया" भाग० ४।२८।५१।५२।५२। कन्दूले "जरत्कोष्ठादुद्रीहीञ्छर्कराभिमिश्रानाहरति" कौषीतकिब्रा०

कोष्ठागार न० कोष्ठमगारमिव । धान्यधनादेःस्थापने गृहे (कुठी) "कोष्ठागारायुधागारदेवतागारभेदकान्" मनुः "कोष्ठागारं तु ते नित्यं स्फीतं धान्यैः सुसंवृतम् । सदास्तु सत्सु संन्यस्तं धनधान्यपरोभव" भा० आ० ११९अ०

कोष्ठागारिक त्रि० कोष्ठागारे भवः तत्र नियुक्तोवा वा० ठन् । १कोष्ठागारभवे । "अत्यर्थं स्रवति रक्ते कोष्ठागारिकाङ्गारसृत्पिण्डेत्यादि" सुश्रु० २कोष्ठागारे नियुक्ते च ।

कोष्ठागारिन् पु० कोष्ठरूपमगारमिवास्त्यस्य इनि । कीटभेदे "कोष्ठागारी क्रमिकरश्च सण्डलपृथुकः" सुश्रुते प्राणनाशककीटोक्तौ

कोष्ण न० ईषदुष्णम् कोः कादेशः । १ईषदुष्णस्पर्शे २तद्वति त्रि० अमरः । "भुवं कोष्णेन पीनोऽपी गोधूमेषाबभूथा दपि" रघुः "हृतेन सा शान्तिमुपैति जिह्वा कोष्णेन यष्टीमधुकान्वितेन" "गोधूमं सतोदं कोष्णेन सर्पिषा परिषेचयेत्" सुश्रु०